

Valmistelu va. kotouttamiskoordinaattori Tuija Huikuri.
kehittämispäällikkö-opistojen rehtori Sini Käkönen, p. 040-751 4731

Laki kotoutumisen edistämisestä (30.12.2010/1386, jatkossa kotoutumislaki HE 84/2022) määrittelee ne toimet, joiden avulla maahanmuuttajalle tarjotaan kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä ja palveluita erityisesti alkuvaiheessa. Näitä ovat esimerkiksi suomen tai ruotsin kielen opetus sekä tieto yhteiskunnasta, kulttuurista ja työllistymis- ja koulutusmahdollisuuksista.

Tavoitteena on, että laissa säädetyillä toimenpiteillä ja palveluilla edistetään maahanmuuttajien mahdollisuutta saavuttaa muun väestön kanssa tasavertainen asema yhteiskunnassa sekä oikeuksien että velvollisuuksien kannalta.

Myös tilapäisesti maahan muuttaneella henkilöllä on mahdollisuus laissa mainittuihin toimenpiteisiin ja palveluihin. Tällaisia henkilöitä ovat esimerkiksi opiskelijat ja työn perusteella tilapäisen oleskeluluvan saaneet, samoin kuin tilapäisen suojelun statuksella maahan muuttaneet henkilöt. Jämsässä toimii maahanmuuttoviraston päätöksellä SPR:n ylläpitämä vastaanottokeskus, jonka asiakkaina on myös kouluikäisiä lapsia ja nuoria.

Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu kaikille niille esi- ja perusopetusikäisille maahanmuuttajataustaisille lapsille ja nuorille, joilla ei ole vielä tarvittavia kielellisiä valmiuksia esi- tai perusopetuksessa opiskeluun.

Jämsänjoen ja Jämsänkosken yhtenäiskouluissa toimiikin parhaillaan neljä (4) valmistavan opetuksen VALO-ryhmää. Jämsään tulee koko ajan lisää tilapäisen suojelun perusteella maahan muuttavia ulkomaalaisia ja heidän joukossaan on paljon lapsia ja nuoria. Tästä johtuen paine uusien valmistavan opetuksen ryhmien perustamiseen kasvaa.

Lähtökohtana maahanmuuttajien koulutusjärjestelyissä on se, etteivät nämä lapset ja nuoret ole vielä oppivelvollisia, joten heitä eivät koske myöskään suomalaisten oppivelvollisten oikeudet tai velvollisuudet. Kevättalvella 2023 lähes kaikilla on kuitenkin mahdollisuus hakea kotikuntaoikeutta oleskeltuaan vuoden ajan Suomessa, ja sen saatuaan heistä tulee oppivelvollisia. Samalla koulutuksen järjestäjille tulee lisää velvoitteita seurata ja ohjata heidän opintojensa etenemistä.

Tilannekatsaus:

Koulutuksen piirissä olevien peruskoulunsa Ukrainassa/ulkomailla suorittaneiden määrä syntymävuosittain (tilanne 7.11.2022) on yhteensä

18 nuorta. Tällä hetkellä nuoret opiskelevat Paunussa valmistavassa opetuksessa tai Jämsän lukiossa aineopiskelijoina.

Jämsään muuttaa edelleen perheitä Ukrainasta ja muualta, joten tilanne kaikkien kouluikäisten kohdalla muuttuu koko ajan. Lisäksi kaikki kouluikäiset eivät ole vielä aloittaneet koulunkäyntiä Suomen koulujärjestelmässä, vaan opiskelevat kotoa käsin Ukrainan valtion organisoiman etäopetuksen avulla tai itsenäisesti huoltajien tukemana.

Vaihtoehtoisia peruskoulun jälkeisiä opiskelupolkuja:

1. **Aikuisten perusopetus – Gradia Jyväskylä** – opetus on maksutonta, mutta koska opiskelijat eivät ole oppivelvollisia, opiskeluvälineet ja matkakustannukset Jyväskylään on itse maksettava. Vastaanottokeskuksilla on mahdollisuus myöntää perustellusta syystä täydentävää vastaanottorahaa vastaanottokeskuksen asukkaille, joilla ei vielä ole kotikuntaa Suomessa.
2. **TUVA-tutkintokoulutukseen valmistava koulutus – Gradia Jämsä** – koulutukseen osallistuminen edellyttää vähintään kielitaitotasoa A2.2. Kunta voi järjestää TUVA-koulutusta ilman järjestämislupaa esimerkiksi silloin, kun koulutuksen tarve on väliaikainen. Koulutuksen rahoitus perustuu tuolloin perusopetuksen rahoitusjärjestelmään, jossa Opetushallituksen vuosittainen laskentapäivä 20.9. määrittelee rahoituksen tason. Koska Jämsän kaupungin ylläpitämässä oppilaitoksessa ei ollut TUVA-opiskelijoita 20.9.2022, eikä ole todennäköistä, että aloittavat opiskelijat jatkaisivat opintojaan syksyyn 2023, kaupunki ei olisi saamassa lainkaan valtionrahoitusta koulutuksen järjestämiseen.
3. **Lukiokoulutus – Jämsän lukio** – ei mahdollisuutta päästä varsinaiseksi opiskelijaksi ennen kuin on riittävä kielitaito. Sama koskee ammatillista koulutusta – kaikki Jämsässä olevat peruskoulunsa suorittaneet opiskelevat nyt aineopiskelijoina valitsemiaan lukiokursseja, lisäksi suomen kielen opetusta neljä (4) tuntia viikossa. Nuorten arjen ja opinpolun edistämiseksi on sivistystoimialalla tehty ratkaisu siitä, että nuoret voivat olla mukana lukiokoulutuksessa aineopiskelijoina.
4. **Vapaan sivistystyön** (kansalaisopistot, kansanopistot) järjestämä suomen kielen opetus – Jämsän työväenopiston maksullinen suomen kielen kurssitarjonta ja lisäksi valmisteilla suomen kielen ja kotoutumisen koulutus, jonka opetussuunnitelma laaditaan Opetushallituksen kotoutumiskoulutuksen valtakunnallisten perusteiden mukaan.
5. **TE-toimistoon** ilmoittautumalla työttömäksi työnhakijaksi (17 vuotta täyttäneet) maahanmuuttajalle laaditaan henkilökohtainen kotoutumissuunnitelma ja myöhemmin pääsee osallistumaan TE-toimiston kotoutumiskoulutukseen – voi viedä paljon aikaa

Yleisesti ottaen voidaan todeta, että peruskoulun suorittaneille on tärkeintä saada mahdollisimman paljon ja tehokasta suomen kielen opetusta. Suomen kielen taito avaa heille mahdollisuudet valita itselleen sopivimmat koulutusmuodot. Jos maahanmuuttajat hakevat ja saavat

kotikuntaoikeuden Suomessa, kaikki oppivelvollisuuskoulutus on heille maksutonta aina siihen saakka, kunnes täyttävät 20 vuotta.

Ratkaisuvaihtoehtoja punnittaessa on päädytty esittämään ratkaisua, jossa Jämsän työväenopisto aloittaa suomen kielen ja kotoutumisen koulutuksen marraskuun lopulla. Koulutukseen laaditaan opetussuunnitelma Opetushallituksen kotoutumiskoulutuksen perusteiden mukaisesti.

Opiskelu on kokopäiväistä (vähintään 20 tuntia viikossa) ja oppisisältöjen pääpaino on suomen kielen opinnoissa. Koulutus tulee hyväksyä osaksi opiskelijoille laadittavia henkilökohtaisia kotoutumissuunnitelmia. Opintoihin ohjataan nyt lukiossa aineopiskelijoina opiskelevat 16–19-vuotiaat nuoret, joita on yhteensä 13 henkeä. Lisäksi valmistavassa opetuksessa on muutama kesän aikana perusopetuksen 9. vuosiluokan suorittanut nuori, joille myös tarjotaan tätä mahdollisuutta. Opiskelijoille pyritään mahdollistamaan myös osallistuminen lukiokoulutuksen aineopintoihin suomen kielen ja kotoutumisen opintojen aikana.

Jämsän työväenopiston järjestämää suomen kielen ja kotoutumisen koulutusta tullaan siis tarjoamaan nuorille maahanmuuttajille, joilla ei ole vielä mahdollisuutta ilmoittautua työttömiksi työnhakijoiksi ja sitä kautta työllisyyden kuntakokeilun asiakkaisiksi tai te-palveluiden järjestämien kotouttamiskoulutusten osallistujiksi. Koulutusta tarjotaan myös muille suomen kielen ja kotoutumisen koulutuksen kohderyhmille. Yhden opetusryhmän koko on kuitenkin korkeintaan 20 osallistujaa.

Suomen kielen ja kotoutumisen koulutuksen kustannukset koostuvat pääosin opettajien palkoista ja pieneltä osalta materiaalikustannuksista ja tilavuokrasta. Kustannusarvio on vuoden 2022 osalta henkilöstökustannukset 4 000 €, oppimateriaalikustannukset 400 €, tilakustannukset 100 € kaikki yhteensä 5 000 €. Vuoden 2023 osalta henkilöstökustannukset 50 000 €, oppimateriaalikustannukset 1 000 €, tilakustannukset 1 000 € kaikki yhteensä 52 000 €.

Valtio korvaa työväenopiston järjestämän suomen kielen koulutuksen järjestämisestä muodostuvat kustannukset koulutuksen järjestäjälle eli Jämsän kaupungille kokonaisuudessaan (100 %). Suomen kielen ja kotouttamisen koulutus sekä koulutukseen osallistuvien opiskelijoiden määrä ilmoitetaan Opetushallitukselle vuosittain laskentapäivinä maaliskuussa ja syyskuussa. Koulutuksen kustannukset korvataan takautuvasti. Kustannusten laskennan perusteena käytetään opetukseen käytettyä tuntimäärää sekä yksikköhintaa.

Kielitaitotestien perusteella muutama opiskelija voidaan myös ottaa jo lukion varsinaisiksi opiskelijoiksi.

Jämsän kaupunkiin rekrytoidaan määräaikainen kotouttamiskoordinaattori, joka laatii lähinnä alaikäisille nuorille kotoutumissuunnitelmat, joihin kirjataan mm. opiskeluun liittyvät

tavoitteet ja käytännön toimet. Tällä hetkellä virkaa hoidetaan väliaikaisin järjestelyin.

TE-palvelujen suositus on, että perusopetuksen kotimaassaan suorittaneita ohjataan aikuisten perusopetuksen sijaan TUVA-koulutukseen. Toistaiseksi Gradia Jyväskylä edellyttää valittavilta A2.2 tason suomen kielen taitoa, perustuen oppivelvollisuuslaissa kirjattuihin tavoitteisiin.

Gradian aikuisten perusopetusta ja TUVA-koulutusta, jossa mukana olevien ukrainalaisten on mahdollista saada tehostettua suomen kielen S2 opetusta, järjestetään tällä hetkellä Jyväskylässä. Meneillään olevien yt-neuvotteluiden jälkeen palvelutarpeiden arviointia voidaan mahdollisesti jatkaa.

TE-toimisto järjestää työttömiksi työnhakijoiksi ilmoittautuneille yli 17-vuotiaille maahanmuuttajille kotoutumiskoulutusta, johon liittyen heille laaditaan myös henkilökohtaiset kotoutumissuunnitelmat. Koulutuksia järjestetään Jyväskylässä ja mahdollisuuksien mukaan myös muissa Keski-Suomen kunnissa, joissa maahanmuuttajia on. Jämsässä alkaa koulutus 7.11.2022, ja se on täynnä (20 opiskelijaa). Koulutukset ostetaan yksityisiltä koulutusyrittäjiltä. Saatavuuden helpottamiseksi voidaan järjestää verkkokoulutuksia, sillä koulutukseen tulijoita on nyt paljon. Valtakunnallisesti haasteena on löytää päteviä opettajia.

Asiaa selvittivät kokouksessa ma. kotouttamiskoordinaattori Tuija Huikuri ja kehittämispäällikkö-opistojen rehtori Sini Käkönen.

Toimivalta, johon päätös perustuu:

Jämsän kaupungin hallintosääntö § 28 sivistyslautakunnan ratkaisulta: Sivistyslauta päättää kuntakohtaisista opetus- ja kasvatussuunnitelmista ja näiden suunnitelmien periaatteista ja muiden toimintaa ohjaavien suunnitelmien periaatteista.

Ehdotus

Sivistystoimenjohtaja Leena Kilpeläinen

Sivistyslautakunta päättää, että

1. Jämsän työväenopistossa aloitetaan opetushallituksen perusteiden mukainen suomen kielen ja kotoutumisen koulutus. Opetus aloitetaan marras-joulukuun vaihteessa, kun 16-19 -vuotiaille maahanmuuttajille on laadittu yhteistyössä henkilökohtaiset kotoutumissuunnitelmat. Kotouttamiskoulutus on valtion 100 %:sti rahoittamaa koulutusta.

2. Jämsän työväenopisto valmistelee sivistyslautakunnan hyväksyttäväksi Opetushallituksen perusteiden mukaisen suomen kielen ja kotoutumisen koulutuksen kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman, joka hyväksytään osaksi maahanmuuttotäustaisille opiskelijoille laadittavia henkilökohtaisia kotoutumissuunnitelmia.

3. Suomen kielen ja kotoutumisen koulutukseen voidaan jatkossa tarjota myös muille aikuisille maahanmuuttajille, jotka eivät vielä pääse TE-

palveluiden järjestämiin koulutuksiin.

4. Koulutuksen määrärahatarpeet otetaan huomioon v. 2023 talousarviomuutoksessa. Koulutuksen tunnisteesta, talouden seurannasta ja valtionosuuden hakemisesta noudatetaan talousjohtajan ohjeita.

5. Sivistyslautakunta pyytää vuoden 2022 osalta kaupunginhallitukselta määrärahan ylityslupaa elämänlaatupalvelujen tulosalueelle.

6. Tämä pykälä tarkastetaan kokouksessa.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Tuija Huikuri oli paikalla klo 17.25-17.55.